Број 75. У Новом Саду, у четвртак 3. (16.) априла 1914. Година XLIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута осим недеље и празника.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 круне и 10 потура; на четврт године 8 круна. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: За пола године 2 кр., на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Јутарњи лист)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући Јована Т. Чавића, у главној улици бр. 6.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 пот.

Чек-конто 12008.

Италија и Аустроугарска.

У Опатији преговара аустроугарски министар спољних послова, гроф Берхтолд, са италијанским министром спољних послова, маркизом Савђулијаном. Да су та преговори врло озбиљне природе види се већ и по томе, што су присутни и оба посланика, који одржавају везе између Италије и Аустроугарске: аустроугарски посланик у Риму и талијански посланик у Бечу. Присутни су и Бертхолдови помоћници у министарству, међу њима и гроф Форгач, бивши аустроугарски посланик у Београду, који се онолико истакао за време анексионе кризе.

Да се ови преговори тичу Балкана, то признаје и „Наје Фрије Пресе“. Она тврди, да се преговори у првоме реду односе на прилике у Албанији, јер се мора одржати у животу Албанија, која је заједничко чедо Аустроугарске и Италије. Албанија је слична детету, које се мора одржати у животу, да не би настао раздор између брачних другова. То је признање врло искрено и значајно, јер се њиме потврђује опште мишљење, да је Албанија рана, која може да отрује дипломатске односаје између Италије и Аустроугарске.

Али вероватно је, да Берхтолд и Савђулијано неће говорити само о Албанији, него ће расправљати о целокупном балканском питању. У Бечу не верују, да је балканско питање решено коначно на штету аустроугарских планова. Тамо још верују, да се може изменити садашње стање на Балкану и да ће се још моћи да остваре снови о Солуну. Недавно је др. Шулер доказивао у „Пестер Лојду“, да би Аустроугарска требала да окупира све српске земље, јер се само на тај начин може спречити опасност, која прети од Јужних Словена. Берхтолд мора да се погоди с Италијом гледе Балкана, па ће свакако понудити одштету на другој страни.

Италија је постала освајачка држава, па се стога ослања на Немачку и Аустроугарску. Заузимањем Триполиса она је пренела тежиште своје политике на Средоземно Море. Тога ради је пристала на стварање Албаније, за којом је пре уздисала. Попустила је Аустрији, да јој не би сметала у њеној освајачкој политици. Али талијанска освајачка политика изазива неповерење Француске и Енглеске, које у Италији гледају представника немачке политике на Средоземном Мору. Зато су Француска и Енглеска појачале своје ратне флоте у Средоземном Мору. То је Италију приморало, да се још више баци у наручје Немачке и Аустроугарске и да појача своју ратну флоту.

Аустроугарска пак принуђена је, да се чврше веже са Италијом и зато, што се никако не може да сложи са Русијом гледе Балкана. Кадгод је Аустроугарска била у непријатељству са Русијом, онда је увек тражила наслон на Италију, а Италија је намигивала на Русију, чим је осетила, да јој Аустроугарска хоће да поквари планове. Последица најновије политике, коју воде Беч и Рим под вођством немачког цара, биће ново појачање талијанске и аустроугарске ратне флоте.

Пред аустријску и угарску делегацију изнеће се предлог, да одобре нових 420 милијона круна за ратне бродове. Аустроугарска мора да појача своју флоту зато, да би Тројни Савез могао да се мери са Тројним Споразумом, али то појачање једно важи и за случај, ако би се Италија откинула од Тројног Савеза и одлучила се, да нападне Аустроугарску.

Талијанска је политика дволична. Она се служи лукавством. Знајући да од ње зависи равнотежа у Европи, Италија намигује час на једну, час на другу страну, да би извукла што више користи. Хоће ли јој то увек поћи за руком, видећемо, али није искључено, да јој се освајачка политика обије о главу.

Софијска тајна лига.

— Од нашег нарочитог дописника. —

Софија, 30. марта.

Има месец дана или нешто више, како је у Софији основана тајна официрска лига. У почетку се мислило, да је та тајна официрска лига склопљена да изврши оно исто, што је свршила једна ранија са првим бугарским владаром, кнезом Александром Батенбергом. Сад се видела не само њена права намера, него да та лига ужива нарочиту благонаклоност краља Фердинанда и владе.

Под јаком благонаклоношћу та тајна официрска лига отпочела је свој рад са писањем претећих писама, упућених свима шефовима бугарских опозиционих странака. У тим писмима шефовима се прети, да ће се њихове главе котрљати по софијскоме плочнику, ако не буду променили своје држање према влади, а нарочито према краљу Фердинанду.

Та су писма шефови партија поднели председнику бугарске владе, посетивши га пре два дана у министарство заједно. Предајући му, питали су га, да ли он зна за садржину тих писама. Др. Радославов је одговорио, да му је непознато. На уснама шефова опозиције заиграла је јасна сумња. А Тодор Тодоров рекао му је:

— Не заборавите да ми нисмо деца, и да Ваше тврђење, да не знате за садржину ових бедних састава, ми примамо са сумњом. Ми смо дубоко уверени, да не само да знате, него да су она писана по Вашем концепту!

Др. Радославов је одбио, бацивши Тодорову у очи, да је рекао неистину, и да ће он, ако се она буде поновила пред њим, позвати слуге да их из министарства избаци.

Тодоров је — како ли је даље саопштио Стамболијски, шеф земљоделаца, насмејао се и рекао:

— Та Ваша претња не плаши нас. Ја понова тврдим, да је она претња потекла од Вас. То тврдим и по томе, *што се у лиги налази и управник софијске по-*

ПОДЛИСТАК.

СВЕ ЈЕ МРТВО.

I.

Било је 23. фебруара 1907. по новом. Чланови Српског Сокола у Земуну даваху забаву, не као установа Српски Соко, но посве засебно, али у корист Српског Сокола. За ову забаву, која је требала што сјајније да се одржи, јер је тој забави била такова лозинка, биле су недељама пре тога обављене све предрадње, тако да није могло нигде ништа мањкати. Позивнице доброга укуса разаслане су само на бирано друштво. Распоред игара бијаше исто тако укусан. Дворана је претворена у море светлости и ванредно украшена. До сада није Земун видео тако вилински украшене дворане. Господа већим делом у фраковима и смокингу очекиваху тачно у заказано доба долазак гостију. Били су то све махом млади људи, српска интелигенција, на броју око двадесет и пет, неожењени, само председник, који бејаше подједно и старешина Српског Сокола, беше ожењен. Није било забаве без тога братства младих људи, а где њих не беше, није било забаве. Сва господа беху једнако обележена као редитељи са посебном траком. За госпође је било спремљено уз леп „Ред Игара“ још по један мали цвет, да узмогу на груди причврстити. Гости почеше долазити. Млади људи пођоше на посао.

Оваки уведе у дворану једну две госпође или госпођице према томе, како му за руком бејаше пошло, да на ред дође или пак како се за поједине особе занимао. Сваки господин узе „Ред Игара“ и цветак и пружи их оној госпођи, коју је у дворану отпратио. Као први део забаве бејаше означена „Шетња уз музику“. Многа млада господа, како им беше званичан наслов, тај дан остадоше одмах и у дворани, јер је музика већ започела са концертом, те шетаху са својом часовитом изабраницом. У реду тих лавова забаве стајах и ја и чеках. Кога? Рачунао сам да ће доћи, да мора доћи. И заиста дође, она! Приправио сам се да прођем и пружим јој „Ред Игара“ и цвет, када ли ми пут препречи један други господин, мој пријатељ Милан. Бацих му прекоран поглед и рекох: „Не чини ништа, ја ћу своје већ учинити!“ Без да сам пазио на друге одох у дворану и позвах „Њу“ да се прошетамо двораном, јер је време шетњи.

Шетња трајаше доста дуго. За шетње обележих у реду игара, седам игара за мене и то већим делом српских и две четворке. Окретне игре нисам хтео, а нити волео да играм.

Забава је текла доиста сјајно, у најлепшем реду, одлични гости беху само на окупу, а домаћини вршили су своју службу пожртвовано, осим њих неколико, који уз своје изабранице беху на све остале заборавили, а међу те спадах канда и ја сам. То је доста, па да се зна како се то вече забавих. Пред зору сам испратио своју одабраницу. Том згодом замолих је, да прими намењени јој цвет, а онај други да баци. Послушала ме је и рече ми још, да ће га за успомену задржати.

II.

Било је месеца септембра 1907. године. Ја сам већ целу недељу у Мауеру код Беча. Красни јесењи дани не могу лепши бити. Беспослен тумарам по ливадама и шумама бечке околице у њеном друштву, у друштву своје одабранице са забаве младе господе у Земуну, која је међутим већ моја вереница.

Једнога дана преметаше по својим стварима и ситницама, па ми показа мало сандуче и запита ме, да ли могу погодити шта има у том сандучету? Нисам могао погодити; имао сам слабо памћење за оне ствари, које се женама чине велике, а нама мушкима ситнице. Она извади и показа ми „Ред Игара“ и увели цвет са забаве у Земуну.

— Ја ћу тај цвет, да заменем са другим и то ускоро! — рекох јој.

— А ја ћу и овај и онај нови да оставим на успомену — узврати ми вереница.

Било је дванаестог септембра 1907., а ја донесем ново цвеће, да одмене оно старо увело. Мој пријатељ Милан беше дошао из Будимпеште. Прота Мишић, који је пре тога извршио прелаз на православље, обавио је венчани чин у српској цркви у Бечу.

Она, моја жена, сада понесе свеже цвеће са собом, да га код куће остави уз онај други цвет за успомену.

III.

— „Дете је врло слабо, рече лекар. Моје суделовање било је од преке потребе, јер би иначе мати платила главом. Овако сам Вам спасао жену, а за дете морате бити приправни на све. У осталом обилазићу и матер и дете ових дана, док то више не буде потребно.“ Свакако припазите и сами на све што се око Вас догађа. Лекар, ма колико да је хтео нежно обавити свој посао, није могао, и дете је било све слабије. Мати остаде лежати у постељи. Бригу о детету примих на себе. Донесох и опет свежег цвећа матери у постељу.

лиције који је Ваш лични пријатељ и повереник краља Фердинанда.

Др. Радославов је тада скочио и викнуо:

— Напоље, нећу више да вас гледам!

Шефови опозиције изашли су из министарства и отишли у уредништво „Мира“, где опозициони посланици данашњег Народног Собрања сада држе стално своје састанке.

Ту су претресали: на који начин и шта да предузму да изобличе бугарску владу због ових њених претња, које протура преко тајне официрске лиге, а уједно и да у правој светлости прикажу ту лигу, у којој седе бугарски официри, који су се дали у најам влади и двору, заборављајући на своје достојанство и своју част.

Према изјави Александра Стамболијског, опозиција ће повести најоштрију борбу против владе све док је не нагна да раструби своју официрску лигу.

*

Чланови „официрске тајне лиге“ сад су се разишли и иду од једног гарнизона у други и тамо агитују, да и остали официри приђу лиги и буду њени чланови, а уједно уђу у борбу против угледних опозицијонара и на дати знак изврше покољ.

Све ово није могло да се сакрије, и ми сви у Софији очекујемо са нестрпљењем, како ће ствари да се даље развијају.

Андреј Левовъ

Политички записи.

Стјепан Радић написао је у „Хрв. Дневнику“ чланак о заједничком раду правашке и сељачке странке. Он тражи јединство Хрвата са Словенцима и са досељеном православном браћом Србима. Кад су Словенци прихватили хрватско народно јединство, иако данас представљају већу снагу него Срби у банској, далматинској и босанској Хрватској, онда то исто морају учинити и Срби, вели Радић. Ако то не учине, нека знају, да ће уједињени хрватски народ прећи преко њих на дневни ред — на даљу изградњу хрватске државе у другој „словенској“ великој сили — у Аустрији.

Свашта од Радића. Види се, да верује бечким обећањима, мада се толико пута Хрвати разочарали.

*

Из Загреба је стигла вест, да бан Шкерлец хоће да кида са хрватско-српском коалицијом. Та вест стигла је у исти мах, када је самосталски лист поручио својим пријатељима у Угарској, владиновцима, да се организују. Шкерлец је дао изјаву, да се слаже са поруком „Пестер Лојда“, да коалиција не сме кандидовати Валеријана Прибићевића у Вргинмосту. У исти мах је одговорио на чланак „Аграмер Тагблата“, којим га је позвао да парламентаризира владу, да о томе не може бити ни речи иако је „Аграмер Тагблат“ претио, да коалиција неће изгласати предрачун, ако до састанка сабора не буде предата влада коалицији. То је дакле отворена објава рата.

*

Украјинци врше у Галицији исту улогу као и франковци у Загребу. Они су исто тако чедо бечке политике као и франковци. Ових дана донели су на скупштини у Лвову одлуку, да у Галицији нема Руса (као што и франковци не признају Србе) и да је православни покрет дело руске агитације. Мора се признати, да бечка политика уме вешто да ствара два народа од једног и да делове истог народа гурне у међусобну борбу. Русе у Галицији превела је у унијатску веру, а после је од једног дела унијата створила украјински народ.

*

У Великој Кикинди упражњено је смрћу Расте Телечког место посланика на угарском сабору. Сада ће Срби у Великој Кикинди имати да покажу, јесу ли у својој већини прави самосталци, као што се приказују у Загребу, или најобичнији владиновци — мунгови. Дволичења је било доста — и суviше. Ако кикиндски самосталци имају српске свести, неће бирати владиновца, јер мунговска влада је поделом из борних срезова увредила Србе у Великој Кикинди, кад их је стерала у мањину. Ако пак и опет бирају владиновца, онда су обичне владине слуге и не би се могли да трпе у народној заједници.

Догађаји на Балкану.

Руска помоћ Црној Гори.

Београдски „Пијемонт“ доноси допис из Црне Горе, у коме се износи, како се Црна Гора налази у тешким приликама откако јој је Русија ускратила досадању новчану потпору. Ако Црна Гора ускоро поново не добије ту помоћ, она ће морати да је узме оданде, одакле јој се нуди. Даље се у допису каже, да је унија Црне Горе са Србијом, која је једини излаз Црној Гори из садањег тешког положаја, за сада немогућа, јер је против те уније Аустроугарска, која ће чак и заратити само да спречи српско-црногорску унију. Ако дотле Русија — каже се у допису — не жели тај рат, те нека се пожури да даде помоћ Црној Гори, јер су у Црној Гори исцрпени скоро већ сви извори за државне потребе, нарочито за издржавање војске.

Пут бугарске краљице у Америку.

Београдски „Одјек“ пише, да бугарска краљица Елеонора одлази у Америку у чисто политичкој сврси, а нарочито да код богатих Американаца изради кредит за Бугарску. Некада тако охоли краљ Фердинанд спао је данас на то, да шаље своју „стару“ у бели свет да просјачи. Али Срби — каже „Одјек“ — морају обавестити американски свет о приликама у Бугарској и Србији, као и о њиховим међусобним односима. Тада тек нека се Американи одлуче, да ли ће дати свој новац за бомбе и организовање нових чета, којима је задаћа да узнемирују свога суседа у раду му на пољу културе и напретка.

Грчки и српски професори и учитељи.

У Атини су имали своју годишњу скупштину грчки професори и учитељи, те су са те скупштине послали врло срдачне поздравне брзојаве српском професорском и учитељском удружењу. У тим брзојавима исказују своју жељу, да се у интересу мира, правде и напретка што више поради у оба савезничка народа на јачању узајамних пријатељских и савезничких односа. Српски професори и учитељи одговорили су исто тако срдачно грчким професорима и учитељима.

Грчки професори послали су брзојав и црногорском министру просвете Марку Мајушковићу, у којему га моле, да изјави њихов поздрав црногорским професорима, са жељом, да васпитачи обе земље поради да постане још тешње вековно пријатељство, које их везује у интересу мира, правде и слободе. Министар Мајушковић се захвалио у име црногорских професора и изјавио је, да вековно пријатељство, које постоји између Грчке и Црне Горе води такође васпитаче црногорске омладине, да се одржава и развија тај осећај и у будућим покољењима.

Епирски устанак.

Из Атине јављају, да трупе албанске жандармерије и арбанашких добровољаца продиру према југу. Једно одељење налази се већ 9 километара северно од Кимаранин-Каларата; једно одељење, које је одређено да заузме Делвино и Аргирокастрон, продрло је до села Синаноса; а једно одељење, одређено да поседне Тепелени, стоји код села Басори, северно од Тепелена. У Горицу су последњих дана приспела јака појачања жандармерије и добровољаца, те су се неки одреди могли да пошљу на југ и исток, да очисте арбанашка села од грчких чета. У околини Преметија још увек долази до окршаја. Ових дана се поново очекују већи бојеви. — У Драч непрестано стижу Арбанаси, који су позвани у војску. Има их на окупу већ неколико хиљада и биће послани у јужне крајеве.

Турски зајам.

Султановом иradом санкционисан је привремени закон, којим се опуномоћава Џавид беј, да потпише уговор о зајму, закључен у Паризу. Зајам ће износити 25 милиона 200 хиљада турских фуната по 5 постотака. Потписани уговор односи се само на први део зајма од 22 милиона фуната, којим ће се исплатити сви предујмови и мањи зајмови подигнути за време и после триполитанског и балканског рата. Остатком тога зајма приступиће се одмах градњи железничке пруге Самсун—Сивас и лукâ код Јафе и Хајфе. — „Берлинер Тагеблату“ јављају из Цариграда, да се Турска при закључивању тога зајма обвезала, да пристаје на одлуку великих сила у питању јегејских острва. Сада ће Турска умолити велике силе, да јој се врате досуђена јој острва Тенедос, Имброс и Кастело Риво. Турски листови изричу радост, што је најзад закључен велики турски зајам. Тим зајмом зајемчене су Француској велике економске предности у Турској.

Повратак румунског престолонаследника из Русије.

Румунски престолонаследник и престолонаследниковица приспели су у Букурешт, посетивши руску царску породицу, за коју посету у букурешким политичким круговима говоре, да је догађај европског значаја.

IV.

— Честитао нам је празнике мој стари удварач Жупунов и моли ме да му пишем.

— Је ли ти право и да ли дозвољаваш? — упита ме жена.

— Ако је честитао, захвали му се! Ако му имаш што писати, а ти му пиши! Мени не може бити ни право ни криво, то је твоја ствар! А да ли ти дозвољавам, то ћеш и сама знати просудити у којем се правцу и смеру Ваша писма смеју кретати, одговорим кратко.

— Ја знам границу до које смем ићи, то ми не треба ни да напомињеш, али сам свакако држала за потребно, да те питам за дозволу, или бар да знаш да то желим, а држим да сам ти то и морала казати, прем сам унапред уверена, да ниједног мог листа као ни до сада не би отворио, узврати ми жена и тиме бејаше ствар коначно решена.

Свако писмо, које из Софије дође, лежало је отворено на моме столу, али га ја не читах, ту сам бригу оставио жени, да ми чита, када бејах доколан.

— Имате брзојав из Софије, вели ми разносач брзојава. — Добро дајте ми га. Отворих брзојав и читам: „Долазим сутра на вече у Земун да Вас посетим. Жупунов“. Предах брзојавку жени, да она даље располаже, јер то не спадаше у мој делокруг. Она се сва ужурбала да покаже своме некадашњем удварачу, да је она млада госпођа на своме месту и да му покаже своју домају. Преварио се грдно млада госпођа. У место њеног старог удварача упаде на колима у кућу један железнички послужитељ са посетницом на којој стајаше ово: „Инжињер Никола Жупунов инспектор краљ. бугарских државних железница. Молим, да ме извините, морам у Донавиц, на повратку долазим сигурно и остајем два дана. Са поздравом одани Вам“.

Ја се тако гласно насмејем, да су се сви око мене окупили. Кухарици подвикнем: „Овамо са вечером, а ти жено ево читај!“ Тај дан сам добро, врло добро вечерао. То имам само да захвалим старом удварачу моје жене.

После четири недеље дође брзојав, да је инспектор Жупунов на повратку и да ће нас посетити. Радовао сам се сада заиста не из пакости, или из радости за каквом добром вечером, већ да видим тога човека, који је у писмима толико пута обећао да ће доћи, па га никад не видех.

И напокон дође, тај стари удварач моје жене, Бугарин, инжинир и инспектор краљевских бугарских државних железница. Остаде два дана у Земуну и посети своје старе пријатеље у Београду. Пре, него што је отишао из Земуна, донесе своме старом идејалу из хотела палму, коју је чак из Бечa са собом носио.

V.

Прва три цвета беху увела — мртва. Дете је наскоро умрло. Жупунов сада и мој пријатељ писао је за балканског рата у прво време, а доцније изосташе писма. Жена ми умре. Обавестих новог пријатеља о смрти моје жене, но посмртница дође натраг са примедбом „Умро“. Одох на југ. Вративши се натраг нађох палму увелу.

Све је мртво.

Земун. *В. Н.*

Престолонаследник се одмах са станице одвезао у краљев двор и тамо је пуна два сата конферисао са краљем. У исто време стигао је у Букурешт и румунски посланик у Петрограду, из чега изводе, да је у Петрограду било говора и о питањима великог политичког значаја, те ће се преговори о њима сада продужити у Букурешту. Румунски политички кругови уопће придају велики политички значај петроградској посети и држе, да ће на јесен сам цар вратити ту посету у Синаји.

Добруџа.

Париски „Тан“ доноси изјаву неког руског политичара, који износи, како Бугарове у краљевима Силистрије, Тутракана и Балчика, које је крајеве анектовала Румунија, и подстичу тамошње бугарско становништво против Румуније. Румунски политичар тврди, да ту агитацију подстичу и подржавају из Софије, и да је потпомаже и једна велика сила. — Бугари, наравно, поричу и једно и друго, и тврде, да румунске власти врло окрутно поступају са бугарским живљем у Добруџи.

Разне вести.

— Као што смо већ јавили, српска народна скупштина је одгођена до 25. априла (8. маја), а на дневном реду прве седнице је стављено друго читање законског предлога о измени закона о војничкој академији и друго читање закона о уговору са Румунијом у ствари градње заједничког железничког моста преко Дунава.

— У скопљанском округу, осим народних школа има још 37 вечерњих и правничних курсева за одрасле, који не знају читати и писати. Те курсеве посећује око хиљаду душа.

— У Крагујевцу се подиже нова соколана, која ће стати 80 хиљада динара.

— При крају априла отвара се турски сабор, у којему ће бити 142 Турчина, међу њима и неки Курђани, 69 Арбанаса, 16 Грка, 15 Јермена и 3 Јевреја посланика.

Вести из места и са стране.

Соколски празник у Петрограду.

Прво соколско друштво у Петрограду приредило је своју јавну вежбу у присуству многобројне публике. Вежба је сјајно успела. Ово соколско друштво постигло је сјајан успех и на соколском слету у Прагу, где су се особито истакле својом вештином сестре Бутовске. Соколски марш је изведен тако лепо, да би и гардијски пук могао да позавиди соколима. У маршу су учествовале и соколице. Соколство се све већма шири у Русији а за први соколски слет у Петрограду, који ће бити у јуниju ове године, врло је велико интересовање.

Родољубиво дело.

У име црквене општине у Лесковици јављају нам Мита Нестор председник, Лука Стокин перовођа, Глиша Стока, Михајло Илијин, Андреј Вишатовић, Сима Вишатовић, Иван Вишатовић, Никола Угарковић, Матеја Жеберан и Василије Вишатовић, да је управа Српске Кредитне Банке у Белој Цркви на молбу администратора лесковачке парохије, г. Јеврема Алмажановића, послала за њихову школску децу 40 комада словенских књига за четврти, пети и шести разред, из којих деца уче српски и словенски читати. На томе дару општина најтоплије захваљује управи Српске Кредитне Банке у Белој Цркви, што се сетила српске деце на мртвој стражи Српства. На њу треба да се угледају и остали српски новчани заводи и родољуби.

Агитација грофа Бобринског.

Гроф Владимир Бобрински посетио је Симферопољ, Орељ и Одесу у Русији, где је приредио предавања о Русима у Галицији и Угарској. Предавања су била врло добро посећена. Гроф Бобрински скупио је више хиљада рубаља за руску сиротињу у Галицији, која гладује.

Турчин покрао капелана у Ђакову.

Код капелана Мартина Баумшабла у Ђакову изведена је у његовој одсутности крађа и однесено више одела, разног рубља и других ствари у укупној вредности од К 192.85. Оштећени посумњао је, да је ту крађу извео неки непознати Турчин, који је дошао к њему и замолио га, да га покрсти. Он му је одговорио, да дође после Ускрса, јер да сада иде на пут. Жандарски стражмештар Симо Косановић и оружник Петар Купрешанин установили су, да је лупеж отишао према Осеку и о томе одмах телефоном обавестили осечку полицију. Док је потера приспела у Осек, већ је полиција пронашла крадљивца. То је скитница Алија Муратовић, Турчин из Одака у Босни. Све су украдене ствари код њега нађене.

Новосадски Лојд.

Друштво овдашњих трговаца, Новосадски Лојд, имало је 1913. године 240 чланова и то: редовних чланова 197, ванредних 37 а сталних 6. Укупан приход био је 1913. године 7622 круне 10 пот. а издавање 8063 круне и 79 потура. Мањак је покривен зајмом од 445 круна и 76 потура. Редовна скупштина одржаће се 13. (26.) априла о. г. Међу члановима има 22 Србина.

Штрајк талијанских железничара.

Из Рима брзојављају, да је на прагу опћи штрајк железничара у Италији. Талијанска влада је предузела опсежне мере. Врло многи железничари биће позвани на војне вежбе и тада ће под војничким заптом бити приморани, да раде на железницама. И многи машинисти са убојних бродова биће додељени као вође локомотива.

Кратке вести.

— За председника поверенству, које контролира вино у Карловцима, постављен је Владимир Николић.

— Код Праховића утопила се у Купи Бара Гутман, али још јој није нађен леш.

— Загребачке „Новости“ упозорују владу, да се на многим железничким станицама у Хрватској и Славонији налазе мађарски натписи.

— Код Карловаца су за време последње буре два човека прешли на дунавску аду да донесу дрва, али се још нису вратили. Сумња се, да су се удавили у Дунаву.

— У Бостону је ноћу од уторника на среду изгорео један хотел од 5 спратова, у коме је било 150 гостију. Осам гостију је изгорело, а 60 их је тешко озлеђено, када су скакали кроз прозоре.

— Јуче је у Будимпешти пао са своје нове крилатице мерник Аладар Жељи. Скрхао је леву руку и изударао се.

Време.

По извештају будимпештанске метеоролошке станице очекује се хладније, променљиво и ветровито време, а на много места киша.

Привредни гласник.

Са новчане пијаце.

Промет на отвореној пијаци у Будимпешти је прилично ограничен, јер су понуде ретке и неповољне. Будимпештанску пијацу снабдева Беч, а бечка пијаца мора да исплати аустријској влади први оброк зајма, па ни сама нема новаца у изобиљу. Због тога мора и Аустроугарска Банка да отвори своје касе и да помогне у невољи, јер су потребе новчане пијаце велике. У Берлину се такође опажа оскудица у новцу, јер је и берлинска пијаца морала да се ангажује за државни зајам.

Српски извоз преко Солуна.

Српски извоз преко Солуна много је већи ове године, него што су били досадањи. Извозом тим баве се многи велики трговци стоке и предузећа, али највише је извезла београдска банка „Београдска Задруга“, која је само у првој половици месеца марта извезла преко Солуна 2091 комад говеда, а извоз би био још и већи, да железнички саобраћај према Солуну није био обустављен неколико дана због поплава. Због тога су српски извозници стоке имали велику штету, једно с тога што нису могли да стоку ливерују на одређено време, а друго што су бродови, који превозе марву, морали дуже да остану у солунској луци. Од 2091 комада волова извезено је 1035 комада у Бенгази, 637 у Триполис, а 419 комада Маркавус.

Поштански саобраћај у новим српским крајевима.

Београдска „Политика“ јавља, да су довршени радови за предају транспорта поштанских пошиљака у новим српским крајевима приватним предузетницима и да ће се од сада тај транспорт већином обављати автомобилима свуда, где год нема железнице. Само на појединим линијама служиће се обичним поштанским колима, а на тешко приступачним линијама преносиће се пошта на коњима. Но већ и сада сва окружна и среска места у новим крајевима имају редован дневни поштански саобраћај, који се за Битољ, Прилип, Ресну, Охрид, и Стругу врши употребом грчке железниче пруге преко Солуна. Али чим се уведе транспорт автомобилима, преносиће се пошта непосредно од Веса За непосредни поштански саобраћај са Црном Гором има четири линије, а за саобраћај са Босном ускоро ће се отворити линија Прибој—Увац.

Кратке вести.

— Београдска трговачка комора основала је секције у Битољу и Скопљу. За шефа скопљанске секције именован је др. Александар Илић, који је већ заузео своје место и секција је отпочела рад.

— У Монакову (Минхену) основана је комисионарна банка једино за увоз из Србије. На челу оснивача те нове банке стоји Бем, председник баварског Лојда.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Сви они моји поштовани, драги пријатељи и знанци, који су поводом моје седамдесетгодишњице мене поздравили усмено, писмено или брзојавно, нека овим праме моју усрдну, дубоку захвалност.

Др. Ђорђе Дера
проф. у миру.

Приопштено.

Гђица Софија пл. Бенко, кћи гђе Јелене пл. Бенко у Земуну, *верила се са господином инж. Миланом Цвејићем*, котарским инжињерским приставом у Беловару.

Брзојави „Застави“.

Стигли 3 априла.

Политички положај у Хрватској и Славонији.

Загреб. Хрватска Кореспонденција поводом писања загребачког немачког листа о кандидатури Валеријана Прибићевића у Вргинмосту и саопћења Будимпештанске Кореспонденције о питању парламентаризовања хрватско-славонске владе доноси ово саопћење: Белешку у „Пестер Лојду“ о кандидатури Валеријана Прибићевића у истини није дао бан Шкерлец, али *она се потпуно поклапа са бановим схваћањем*. Чим су бан и министар Пејачевић дознали о тој кандидатури, изјавили су се најодлучније против ње, а истога мишљења су били и многи угледни чланови хрватско-српске коалиције. Што се тиче саопћења Будимпештанске Кореспонденције, основна мисао, да у автономном делокругу краљевина Хрватске и Славоније не може управо бити ни говора о парламентарном режиму, потпуно је тачна, као што су то у осталом и коалиционашке вође признале јесенас, кад су преговарали са Тисом. Жеље, које траже више од тога, никако не могу потицати из начелног становишта.

Берхтолд и Санђулијано.

Опатија (Абација). Конференција Берхтолда и Санђулијана трајала је јуче пре подне два сата, а продужена је и после подне.

Опатија. Санђулијано изјавио новинарима, да не може дати политичку изјаву, али је са пријемом у Опатији ванредно задовољан. Берхтолд примио хрватског посланика из Истре, Спинчића.

Опатија. Јуче после подне била свечаност код бившег посланика Хенгелмилера, а синоћ обед код Берхтолда.

Епирски устанак.

Драч. У читавој Албанији живо се ради на наоружању народне војске, што ће бити довршено за 2 до 3 недеље. Ако и тада још буде потребно, кнез Вид ће на челу војске поћи у јужне крајеве, да их заузме оружјем.

Угарски министар код краља.

Беч. Јуче у подне примио је краљ на аудијенцију угарског министра просвете Јанковића, који је краљу реферисао о црквеним питањима.

Мексикански устанак.

Уешингтн. Пошто мексиканска влада није дала задовољштину, коју траже Сједињене Државе Северне Америке, наредио је председник Вилсон демонстрацију американске флоте; ако и то не помогне, Американци ће посести Тампико и Веракруц.

Неоснована оптужба.

Загреб. Истрагом се доказало, да није била основана оптужба посланика Загорца против Густава Франка у ствари концесије друштву Канадијан.

Немачки канцелар на Крфу.

Крф. Немачки канцелар, Бетман Холвег, стигао синоћ на Крф, где се налази и немачки цар.

Аустроугарски престолонаследник у Минхену.

Минхен. Аустроугарски престолонаследник Франц Фердинанд био синоћ на обеду код краља баварског, где су измењене срдачне здравице. После тога вратио се у Беч.

Разне брзојавне вести.

Београд. Престолонаследник Александар, министар председник и министар унутрашњих дела отишли у нове крајеве, где ће провести више дана.

Лавов. Земаљски маршал галички, гроф Голуховски, синоћ напрасно умр'о од капље у срцу.

Беч. У санаторијуму умр'о Павле Елек, који је Лукачу у име Угарске Банке дао 4,800.000 круна за изборе посланика зато, што је продужио уговор за лиферовање соли.

Издавалац: Мита Клицин.
Одговорни уредник: Мита П. Алексијевић.

Трговина.

НОВИ САД, 3. априла 1914. године.

Пшеница прве каквоће нова 24 К 80 п.
Пшеница средња 23 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 22 К — п. до — К — п.
Наполица 17 К — п. до — К — п.
Јечам 14 К — п. до — К — п.
Зоб нова 14 К — п. до — К — п.
Кукуруз у зрну стари 12 К 60 п.
Кукуруз у клипу — К — п.
Пасуљ бели 18 К — п.
Пасуљ жути 18 К — п.
Пасуљ кулаш 16 К — п.
Горушица 10 К — п.
Лањик 24 К — п.
Мак 1 К 40 п. до К — п.
Сланина 1 К 40 п. до — К — п.
Сланина пушена 1 К 50 п. до — К — п.

Све од 100 килограма.

Свињи угојени кешки 1 К 12 п.
Свињи средњи . . 1 К 08 п.
Свињи лаки . . . — К 96 п.
Теоци 1 К — п.
Овци — К — по пару.
Јагњци — К 84 пот.

Недељни вашарски извештај из Беча.

Свињски вашар 14. априла.

За данашњи вашар било је пријављено 13.810 комада. — Дотерано било 6800 комада пољске и 6322 комада мађарске пасмине, свега 13.122 ком. Вашар је био лабав. Цене су биле: Прима свиње 132—137, средње 127—131, лахке 114 до 125, сремске 118—128, старе 116—125, пољске 112 до 136 потуре по кили живе ваге без потрошарине.

Марвени вашар од 14. априла.

Дотерано 2163 комада угојених волова и са паше 439 ком. бикова и крава, свега 2602 комада. Вашар био лабав. Цене: швајцерски прима 108 до 122, средњи 90—106; мађарски прима 84 до 96, средњи 72—80 лошији 68—70, бикови 60 до 92, краве 46—58, босански ——— круна по 100 кила живе ваге без потрошарине.

Најучтивије умољавамо нашу господу пошиљаче, да нас о товарењу увек брзојавно известе. Јовичић, Акимовић и друг, Беч, Св. Марко, централни вашар.

УМЕТНИЧКИ ЗУБАРСКИ АТЕЉЕ
ПАСТИ И Д. ЖИГИЋ
у НОВОМ САДУ, Дунавска ул. 26.
врши све послове, који у ову струку засецају, као вађење зуба, умећање вештачких зуба без непца, зуба са шрафовима, на златним мостићима, са златним крунама, исто тако врши све послове око зуба у каучуку, регулише и поставља целокупне зубне редове.
Сиротињи врши вађење зуба сваки дан од 12 до 1 сата по подне бадава. 502 4—

Ракије и вина!!
Препоручујем у најбољој каквоћи чисте шљивовке ракије по: 48—54—60—68—76—82—1·20—1·30—1·40—1·60 пот. 1 литра; комовице ракије по: 40—44—46—48—52—56—60—68—1·00—1·10—1·20—1·30—1·50 пот. 1 литра. — Вршачка вина по: 36—38—40—44—46—48—52—60—66—68—70—80 пот. 1 литра у пошиљкама од 25 литара ракије или 50 литара вина на више у своја бурад, која дајем у зајам; под условом да ми се одмах врате. 1902 12—
Јован Видл — Вршац
Темишварски друм 14.

НОВО! НОВО!
АНРИ БАРБИ 569 1-3
БРЕГАЛНИЦА
СРПСКО-БУГАРСКИ РАТ 1913.
ЦЕНА 3·50
Ово српско издање излази по споразуму с писцем истог дана са француским издањем у Паризу.
Издање С. Б. Цвијановића - Београд.

СРПСКИ КРЕДИТНИ ЗАВОД д. д.
у Бос. Градишци.
НАТЈЕЧАЈ.
Српском Кредитном Заводу д. д. у Бос. Градишци, потребан је један
ЧИНОВНИК
и ВЈЕЖБЕНИК.
Молитељи, који желе једно од ових мјеста заузети, нека поднесу своје молбе са ознаком плате и мјеста досадањег службовања најдаље до 25. о. м.
Првенство имају они, који су свршили вишу трговачку школу.
БОС. ГРАДИШКА, 11. априла 1914. год.
559 1—3 Управни одбор.

Основана 1868. године! Основана 1868. године!
НАЈПРИЗНАТИЈА ВЕЛЕТРГОВИНА КОЖА
ГОТФРИДА ЕДЕРА У ВУКОВАРУ
која постоји већ од год. 1868., на овдашњој пијаци. Препоручује своје богато стовариште сваковрсних овоземних и иноземних кожа. За **ципеларе, седларе, опанчаре, кожаре и папучаре.** Зато нека се свако у свом сопственом интересу обрати са потпуним поверењем на моју велику радњу где ће се у уверити о најтачнијој послузи и најјефтинијим ценама. У исти мах скрећем пажњу п. п. на своје велико складиште сваковрсног оружја цебане. 536 3—3
С поштовањем
GOTFRIED EDER — VUKOVAR.

НОВО! НОВО!
С. П. БОШКОВИЋ
инж. технички пуковник 568 1—2
НОВА КАРТА
СРПСКИХ КРАЉЕВИНА
И СУСЕДНИХ ОБЛАСТИ
Размера 1:1.000.000
Цена 2·50
:-: ИЗДАВАЧНА КЊИЖАРНИЦА :-:
С. Б. ЦВИЈАНОВИЋА — БЕОГРАД.

ТЕЛЕФОН 325. СТОВАРИШТЕ! ТЕЛЕФОН 325.
ЗАДРУГЕ НОВОСАД. ПРОИЗВАЂАЧА СОБНОГ НАМЕШТАЈА
Као савезница земаљске централне кредитне задруге У НОВОМ САДУ.
Кошут Лајошева ул. бр. 44.
Препоручује своје богато стовариште сопственог производа собног намештаја по врло солидној цени, и НА ОТПЛАТУ.
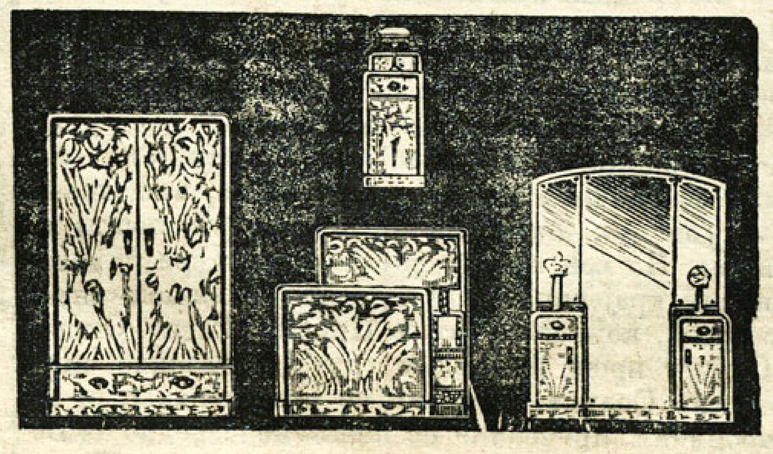
Кошут Лајошева ул. бр. 44.
31— 1852

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.